

Afvalscheiden! Hoe en waarom?

Lespakket

**UTRECHT
SCHONE STAD**

Groep 6/7/8

Gemeente Utrecht

[Utrecht.nl/
afvallespakket](https://www.utrecht.nl/afvallespakket)

In het kort

De les Afvalscheiden! Hoe en waarom? kun je klassikaal geven via het digibord. In een reeks filmpjes van reporters Daysha en Jesper leren de kinderen hoe afvalscheiden in Utrecht gaat, en waarom dit belangrijk is. Ook maken de leerlingen kennis met de mensen die de stad Utrecht schoonhouden. Na de filmpjes volgen steeds interactieve opdrachten voor de klas. Je kunt de les afsluiten met een creatieve keuzeopdracht.

Onderdelen

- klassikale digibordles (beschikbaar als PowerPoint en als PDF)
- printblad met antwoordkaartjes voor de quiz
- Instructie leerkracht

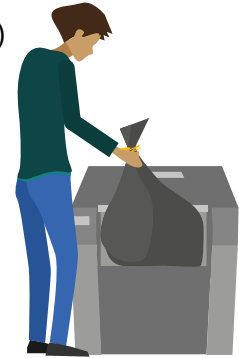
Tijdsduur

1 tot 1,5 uur:

- klassikale digibordles: 60 minuten
- keuzeopdrachten: 15-30 minuten

Leerdoelen

- De leerlingen leren welke afvalsoorten er zijn en waar ze alles moeten weggooien.
- De leerlingen komen te weten waarom afvalscheiding belangrijk is.
- De leerlingen leren wat grondstoffen zijn en wat een kringloop is.
- De leerlingen ontdekken waar hun afval naartoe gaat.
- De leerlingen maken kennis met medewerkers van de gemeente Utrecht, die de stad schoonhouden.

Kerdoelen

Deze les sluit aan bij de volgende kerndoelen:

- **Kerdoel 1:** De leerlingen leren informatie te verwerven uit gesproken en geschreven taal. Ze leren tevens die informatie, mondeling of schriftelijk, gestructureerd weer te geven.
- **Kerdoel 4:** De leerlingen leren informatie te achterhalen in informatieve en instructieve teksten, waaronder schema's, tabellen en digitale bronnen.
- **Kerdoel 5:** De leerlingen leren naar inhoud en vorm teksten te schrijven met verschillende functies, zoals: informeren, instrueren, overtuigen of plezier verschaffen.
- **Kerdoel 24:** De leerlingen leren praktische en formele rekenwiskundige problemen op te lossen en redeneringen helder weer te geven.
- **Kerdoel 33:** De leerlingen leren meten en leren te rekenen met eenheden en maten, zoals bij tijd, geld, lengte, omtrek, oppervlakte, inhoud, gewicht, snelheid en temperatuur.
- **Kerdoel 35:** De leerlingen leren zich redzaam te gedragen in sociaal opzicht, als verkeersdeelnemer en als consument.
- **Kerdoel 39:** De leerlingen leren met zorg om te gaan met het milieu.
- **Kerdoel 44:** De leerlingen leren bij producten uit hun eigen omgeving relaties te leggen tussen de werking, vorm en het materiaalgebruik.
- **Kerdoel 54:** De leerlingen leren beelden, muziek, taal, spel en beweging te gebruiken, om er gevoelens en ervaringen mee uit te drukken en om ermee te communiceren.
- **Kerdoel 55:** De leerlingen leren op eigen werk en op dat van anderen te reflecteren.

Vorbereiding (15 minuten)

- Zet de presentatie Afvalscheiden! Hoe en waarom? klaar op het digibord.
- Voor keuzeopdracht 1: leg scharen, kwasten, papier, kleurpotloden, stiften, lijm, plakband en verf klaar.
- Lees de informatie onder het kopje Lesuitvoering in deze instructie goed door.
- Print het knipblad Antwoordkaarten quiz. Knip of snijd vooraf de kaarten of laat dit door leerlingen doen.

TIP: Print niet meer dan nodig: één knipblad per groepje is voldoende.

Lesuitvoering

Je kunt de digibordles met minimale voorbereiding geven. Lees eerst onderstaande tips en antwoorden:

Dia 1 en 2: Vertel de klas: *Vandaag hebben we een les van de gemeente Utrecht. Daar werken mensen die bij jullie thuis afval ophalen, maar ook legen zij de containers en prullenbakken op straat. De les gaat over de stad schoonhouden en over afvalscheiden. Hoe gaat dat eigenlijk? En waarom is het belangrijk? Dat gaan jullie ontdekken via filmpjes, een quiz en opdrachten.*

Dia 3: Test de voorkennis en vul met de klas de mindmap in. *Wat weten jullie over afval en afvalscheiding?*

Dia 4: Bekijk samen het filmpje [Hoe houden we Utrecht schoon?](#). Bespreek daarna klassikaal: *Vinden jullie Utrecht schoon? Op welke plekken kom je afval tegen?*

Dia 5: Bekijk het filmpje [Wie houden Utrecht schoon?](#) Het antwoord op de kijkvraag is: ongeveer 5500 prullenbakken. De helft daarvan wordt dagelijks geleegd, de rest ongeveer 1 keer per week.

Dia 7: Werkzaamheden van de afdeling Wijkonderhoud en Service:

- prullenbakken legen
- stoepen vegen
- sigarettenpeuken opruimen
- prullenbakken schoonmaken
- met de veegwagen straten schoonvegen
- zwerfafval opruimen
- schoonmaken na Koningsdag
- afval naast containers weghalen
- inwoners helpen bij zwerfvuil-opruimacties

En deze werkzaamheden doet de afdeling NIET:

- kauwgom van de stoep halen
- hondenpoep opruimen
- boetes uitdelen aan mensen die rommel maken
- ramen wassen
- het riool schoonmaken
- muizen en ratten vangen
- de straat schrobben
- de Domtoren repareren

Dia 8: Voorbeelden: zwerfafval opruimen, zelf altijd je afval in een bak gooien, Minder wegwerpverpakkingen gebruiken, je vrienden erop aanspreken als ze afval op de grond gooien, knutselen met afval, posters maken, leuke prullenbakken maken.

Dia 9: Antwoord kijkvraag: 140 miljoen kilo per jaar.

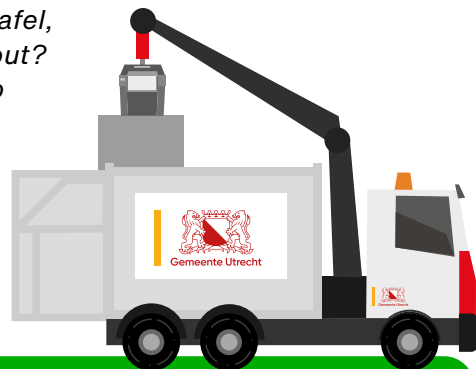
Dia 10: Bespreek de meningsvraag klassikaal. Laat de kinderen argumenten bedenken waarom ze wel of niet vuilnisvrouw- of man willen zijn.

Dia 11:

- Eén inwoner maakt 400 kilo afval per jaar. Hoeveel kinderen zitten er in de klas? Hoeveel afval maken zij samen? En als je alle gezinsleden en mensen thuis meetelt?
- Een volwassen paard weegt gemiddeld 400 kilo. Evenveel als het afval van 1 persoon dus.
- Bedenk met de klas hoeveel klaslokalen je zou kunnen vullen met jullie afval. Dat ligt ook aan de afvalsoort. Plastic is bijvoorbeeld erg licht, terwijl gft en glas meer wegen.

Dia 12: Vul op het digibord in hoeveel kinderen thuis hun afval scheiden en welke afvalsoorten ze scheiden. NB Plastic, blik en drinkpakken staan niet vermeld, omdat dit in Utrecht via nascheiding gesorteerd wordt.

Dia 14: Voor de quiz verdeel je de klas in groepjes van 4 kinderen. Leg de spelregels uit aan de klas: *Jullie gaan de quiz spelen in een groepje. Leg de acht antwoordkaarten met de verschillende afvalbakken midden op tafel. Op het digibord zie je steeds een afbeelding van een stuk afval. In welke afvalbak hoort dit thuis? Overleg kort met je groepje en steek jullie antwoordkaart omhoog als ik hierom vraag. Is jullie antwoord goed? Leg de kaart dan links op tafel, met de foto naar boven. Is jullie antwoord fout? Leg de kaart dan rechts op tafel met de foto naar beneden. Tel na afloop hoeveel goede antwoorden jouw groepje heeft.*

Variatietips:

- Speel de quiz individueel. Elk kind heeft een eigen set antwoordkaarten. Iedereen begint staand en steekt steeds een kaart omhoog. Bij een fout antwoord moet het kind gaan zitten. Wie het langst blijft staan, heeft gewonnen.
- Speel in een groep, maar laat één kind de scores bijhouden op het bord. Of houd de scores zelf bij.
- Bespaar papier en speel de quiz zonder antwoordkaarten. Wijs plekken in de klas aan die bij elk antwoord horen. Bijvoorbeeld 'papiercontainer' = bij het raam, bruine container = bij de wasbak, etcetera. De kinderen gaan na elke vraag op de plek van hun keuze staan.

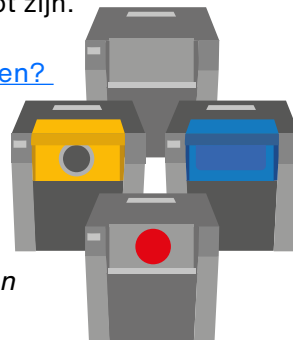
Dia 31: Antwoorden kijkvragen:

- Naar het afvalscheidingsstation breng je grof huishoudelijk afval, zoals oude meubels, metalen (bijv. kapotte fietsen), maar ook klein gevaarlijk afval (zoals verf, benzine, spaarlampen) en elektrische apparaten. In klein gevaarlijk afval zitten stoffen die schadelijk zijn voor het milieu. Het mag daarom niet verbrand worden.
- Naar de kringloopwinkel breng je spullen die nog goed door andere mensen gebruikt kunnen worden. Bijvoorbeeld speelgoed, kleding, servies en meubels. Het moet er nog wel goed uit zien en niet kapot zijn.

Dia 32: Bekijk samen het filmpje [Hoe ga je slim om met grondstoffen?](#)

Leg vooraf de moeilijke woorden grondstof en kringloop uit.

- *Een grondstof is een materiaal uit de natuur waarvan spullen gemaakt kunnen worden. Voorbeelden van grondstoffen zijn hout, goud, olie en wol.*
- *Je hebt een kringloop als spullen in een soort kring rondgaan. Eerst wordt iets nieuw gemaakt, daarna gooit iemand het weg en vervolgens wordt er weer iets nieuws van gemaakt.*

Dia 33: *Recycling is Engels voor 'in een cirkel rondgaan'. Het betekent dat je van afval nieuwe spullen maakt.* Leg eventueel ook het woord recyclingfabriek uit: *In een recyclingfabriek maken ze van gebruikte grondstoffen weer grondstoffen om nieuwe spullen mee te maken.*

Dia 34 en 35: Er zijn twee keuzeopdrachten bij deze les, die allebei ongeveer een half uur duren. Laat de leerlingen dia 34 en 35 zien en licht toe:

- Instructie keuzeopdracht 1:
Jullie gaan stickers maken voor afvalbakken. Het moet voor iedereen duidelijk zijn wat voor afval in elke bak hoort. Bedenk hoe groot de sticker moet zijn, waar je deze gaat plakken en wat er op moet staan.
- Instructie keuzeopdracht 2:
Je weet nu waarom afvalscheiding zo belangrijk is. Daarover ga je een mini-speech schrijven. Dat is een kort en krachtig verhaal waarmee je iemand snel wilt overtuigen. Eerst bedenk je argumenten. Een argument is een goede reden. Bij het uitschrijven van je mini-speech gebruik je signaalwoorden. Die maken je verhaal tot één geheel.

Variatietips keuzeopdrachten:

- Laat de leerlingen een vlog of filmpje maken van hun mini-speech. Help hierbij als leerkracht, maar houd wel rekening met de AVG-regels. Zonder toestemming mogen er geen personen herkenbaar in beeld komen.
- Vraag de kinderen om hun mini-speech in de klas maar ook thuis te presenteren. Bespreek de dag erna in de klas welke reacties de kinderen kregen.
- Doe een afval-challenge met de klas: krijg minder restafval door beter te scheiden. Houd bijvoorbeeld 3 weken bij hoeveel afval jullie hebben, weeg dit en spreek af hoe je gaat minderen.
- Maak een poster over afvalscheiding. Bedenk goed wat je wilt vertellen en laten zien. Maar daarna pas de tekst en de afbeeldingen.

TIP: Laat op je poster duidelijk zien welk afval in welke bakken thuishoort. Zoek dit uit via www.utrecht.nl/afvalindebak

Dia 38: Doe ook de lessen Afval of grondstof? en Zwerfafval? Ruim 't op! Je vindt deze op www.utrecht.nl/afvallespakket

Meer weten?

Lezen:

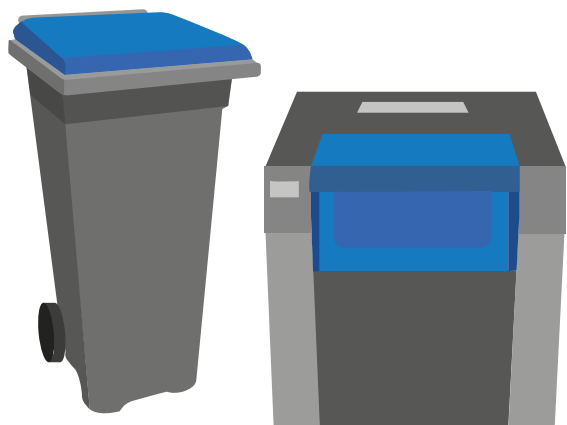
- Informatie *Recycling* – Moniek van Zijl, Noordhoff Uitgevers, ISBN 9789001777760
- *Meer weten over Afval en recycling* – Alex Frith, Uitgeverij Usborne, ISBN 9781409538066
- Junior Informatie *De kringloopwinkel* – Katja Hansma, Noordhoff Uitgevers, ISBN 9789001817732

Filmpjes:

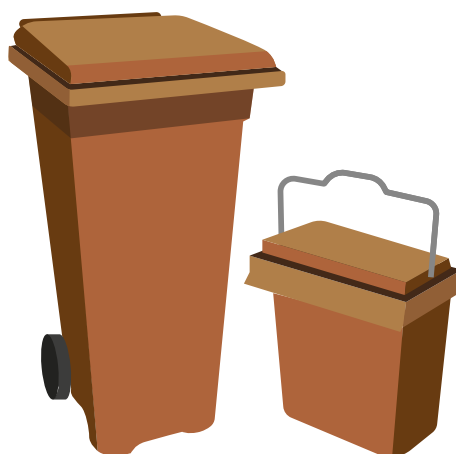
- Bekijk alle [filmpjes met Daysha en Jesper achter elkaar](#)
- [Afval bestaat niet](#). Animatiefilmpje over afval scheiden en recycling.
- [Animatiefilmpje over de geschiedenis van afval](#)

Doen:

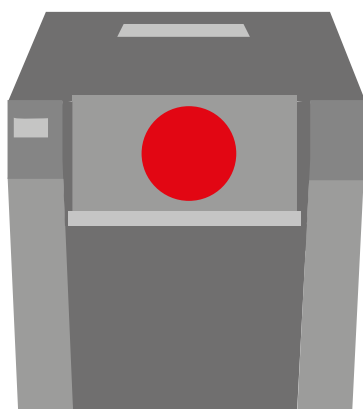
- Laat je leerlingen ook de twee interactieve lessen voor zelfstandig werken in Wikiwijs doen. Ze maken onderdeel uit van het lespakket Utrecht Schone Stad van de gemeente Utrecht. Het gaat om:
[Les Afvalscheiden en afval voorkomen in Utrecht](#)
[Les Zwerfafval en plasticsoep](#)
- Vraag een gastles over afval en zwerfafval aan voor je klas.
- Vraag een bezoek van een veegwagen en/of vuilnisauto aan bij je school.
- Bezoek met je klas een afvalscheidingsstation in Utrecht.
- Stuur je verzoek via mail naar samenschoon@utrecht.nl.

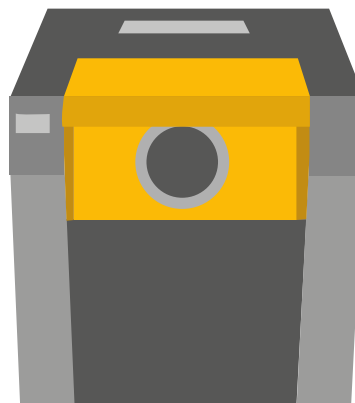
Papier en karton

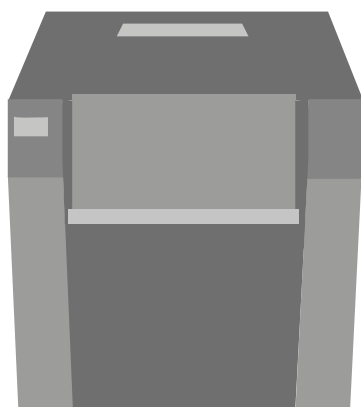
Groente-, fruit- en tuinafval (gft)

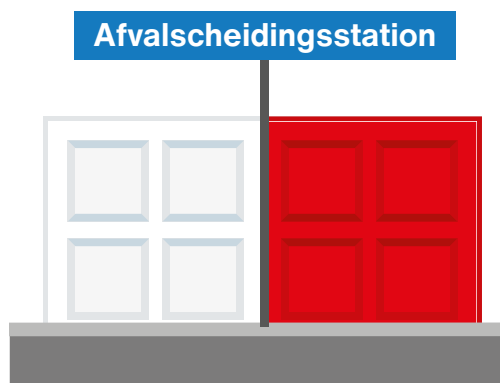
Textiel

Glas

Restafval

Batterijen, elektrische apparaten

